

DE BELEIDSNOTA TER DISCUSSIE

De voorstellers van de resolutie op het congres 1967, die geleid heeft tot wat nu als beleidsnota is uitgekomen, zullen zich wellicht niet voldoende hebben gerealiseerd wat ze hebben losgewoeld. We leven in een tijdperk, waarin veel plannen worden gemaakt en beschouwingen aan de naaste en niet al te verre toekomst worden gewijd. Het wemelt in alle kringen van werkgroepen-2000 of soortgelijke met andere benamingen. Er is zich zelfs een afzonderlijke wetenschap aan het ontwikkelen die zich met die toekomst bezig houdt, de futurologie.

In die anderhalf jaar dat het hoofdbestuur van het Verbond bezig is geweest om datgene wat in de resolutie van '67 werd gevraagd tot stand te brengen is aan iedere insider wel duidelijk geworden, dat de afstand tussen datgene wat nodig en wat mogelijk is niet kleiner is geworden. Integendeel, cijfermatig wordt het steeds moeilijker het verschil te overbruggen. Vandaar dat in de beleidsnota er nog eens op wordt gewezen dat de financiële positie van het Verbond uiterst wankel is en dit in de naaste toekomst ook wel zal blijven. Hetgeen tevens kan betekenen dat allerlei zaken die in het onderzoek als niet alleen nuttig, maar ook dringend nodig naar voren zijn gekomen, wellicht niet kunnen worden verwezenlijkt.

Natuurlijk dient te worden afgewacht, wat uit de discussie op het a.s. congres naar voren zal komen. Het is theoretisch mogelijk dat het congres het met de inhoud van de nota niet eens is, of met de konklusies, en tegen het hoofdbestuur zegt: maak je huiswerk maar over. Zo ver zal het wel niet komen, maar men hoeft natuurlijk niet alle stellingen van de nota te onderschrijven. Dat wordt vermoedelijk ook niet verwacht; waar het om gaat is, of men het in grote trekken eens is met de ontwikkeling die het hoofdbestuur meent te hebben ontdekt, met een modern woord: of men de trend onderschrijft. En als dat gebeurt, dan onderschrijft men ook de door de nota geconstateerde verzakelijking, waardoor het voor de meeste mensen niet meer zo van zelf spreekt om lid te worden van een beweging waar men niet afwijzend tegenover staat, waar men zelfs wel wat voor voelt. Als dat waar is, en wij menen van wel, dan beduidt dat natuurlijk een heel andere aanpak met alle consequenties van dien en de nota doet er goed aan daarop zonder omwegen in te gaan.

Het is trouwens helemaal een verdienste dat men ronduit zegt waar het op staat. Nadrukkelijk wordt er op gewezen waar we gefaald hebben en dat er een beeld van het Verbond bestaat dat met de woorden saai en moeilijk nog maar zwak wordt geschilderd. Ook al weet ieder lid dat het maar gedeeltelijk waar is, toch zijn wij er niet in geslaagd het op zo'n manier te zeggen dat het voldoende overtuigend klonk. Het Verbond zal een nieuw gezicht moeten krijgen „facelifting” om het in reklametaal te zeggen, en dat nieuwe gezicht zal duidelijk, goed en voortdurend gepresenteerd moeten worden aan mensen die menen er iets aan te hebben.

Of de aanbevolen wijzigingen succes zullen hebben dient te worden afgewacht. Het zal niet allemaal tegelijk kunnen, om in de taal van de nota te spreken: de middelen om het werk te doen zullen er moeten zijn. Maar ook de visie, die het gehele werk ziet tegen de achtergrond van het maatschappelijk gebeuren. En dat in een maatschappij die bijzonder snel verandert.

HET HOOFDBESTUUR BESPRAK. . .

verdere voorbereidingen van het congres en stelde daarbij o.a. na de besprekingen in de Verbondsraad de eindredactie van de Beleidsnota vast. Dit was ook het geval met de deelnota's die als bijlage zullen worden aangeboden.

De redakteur van In en Om kreeg opdracht een uittreksel van de nota's te maken, zodat ook de leden tenminste met de gedachtengang op de hoogte kunnen komen.

De heer Pols heeft verzocht van zijn functie als adviseur van het hoofdbestuur te worden ontheven, hetgeen betekent dat hij de wekelijkse vergaderingen van dit college niet meer zal bijwonen. Drukke werkzaamheden laten hem geen tijd. In grote trekken werd de congresagenda besproken, waarbij er vooral op gelet werd, dat voldoende tijd voor de discussies aanwezig is. Men neemt aan dat voor de beleidsnota 8 uur voldoende is.

Het hoofdbestuur besprak de achtereenvolgens ontvangen hoofdstukken voor het ontwerp-jaarverslag. Daarbij werd in verband met aantekeningen over het vormingsonderwijs aan de Algemene Commissie voor de Geestelijke Vorming gevraagd om zich uit te spreken over het nogal mysterieuze vak Kennis van het Geestelijk Leven. Misschien willen leden die dit lezen en er meer over weten ook eens hun licht laten schijnen o.a. of dit vak in de wet voorkomt.

Als voorbereiding op de uitvoering van de konklusies van de beleidsnota overwoog het hoofdbestuur ook de eventueel te nemen maatregelen. In discussie kwam daarbij vooral de oprichting van de zgn. middenstichtingen. Besproken werd ook of het al dan niet gewenst is dat functionarissen bestuursfuncties vervullen in plaatselijke gemeenschappen en/of gewesten. De heer van den Ban werd aangewezen als correspondent voor de informatie over het Verbond aan de redactie van het internationale blad. Op de komende agenda's vragen vooral het jaarverslag en een discussie over geestelijke volksgezondheid om aandacht....

JONGEREN

Libertijn Den Haag

Elke vrijdag- en zondagavond: soos in de kelder, gehuurd van de gemeente, die steeds maar leuker opgeknapt wordt. Half november vertrok een heel gezelschap naar Dwingelo ter primitieve recreatie. Het grootse plan is geopperd om een toneelgroep te vormen uit Libertijners, en daarmee een geschikt stuk te brengen. In oktober hield Arjen Struyk (adjunkt-direkteur van het Coornherthuis in Driebergen = humanistisch militair vormingscentrum) een goed bevallen lezing over het humanistisch waardebesef.

Hilversum

Eveneens sinds enige tijd is de HJB in Hilversum weer behoorlijk actief. Gespreks- en soosavonden in de kelder, gehuurd via de gemeenschap van het Humanistisch Verbond, zijn succesvol. Het ziet er naar uit dat deze afdeling binnen niet al te lange tijd weelderig zal gaan bloeien!

Internationaal werkkamp: ook leuk!

In een internationaal werkkamp voert een groep jonge mensen van verschillende nationaliteiten in een korte tijd een project uit. Dat project kan zijn: ontginning van een stuk grond tot bouwland, bouwen van een huis of school, enz. Deze kampen worden geleid door leeftijdgenoten (min. 20 jaar, assistent-leiders min. 18 jaar). De Stichting Internationale Vrijwilligers Werkkampen (SIW) zit dit jaar speciaal om leiders verlegen. Een kamp leiden zowel als er aan deelnemen is boeiend, uiterst leerzaam en nuttig. Als leidersopleiding vinden er stages plaats van een week of een lang weekeinde.

Belangstellenden kunnen inlichtingen vragen bij: SIW, Langebrug 5, Leiden, telefoon 01710-32722.

Benoemingen

Het hoofdbestuur benoemde tot vrijwillige geestelijk raadsman mr. J. Gerritsen, in Den Haag. Tot raadsvrouw aan het Oude en Nieuwe Gasthuis in Zutphen werd door het bestuur van deze stichting op voordracht van het Verbond benoemd Mevrouw E. Vissers-Pop te Voorst. Dis is het eerste geval, waarin een geestelijk verzorger als medewerker aan een ziekenhuis wordt benoemd. Tot nu toe werden zij op verzoek van het Verbond toegelaten, nu is er een tendens te bespeuren, om deze raadsliden een vaste plaats in het geheel te geven, zoals ook met geestelijken het geval is.

T.V.-uitzending

Op 14 april een uitzending over echtscheiding. Voor de tijd zie de dagbladen en omroepgidsen.

Kandidaten Hoofdbestuur

mr. M. G. Rood, Amsterdam,	}	Voorzitter
mr. dr. H. J. Roethof, Voorburg; P. Spigt, Amsterdam.		Ondervoorzitters
prof. dr. W. van Dooren, Bilthoven; E. W. Hommes, Warder; mr. A. Warburg, Den Haag; I. van der Willik, Veldhoven.	}	Secretarissen
H. J. Beuke, Ellecom ¹).		Penningmeester

Leden:

C. Cabout²), Laren
mr. A. Knap³), Amsterdam
B. J. Max, Amersfoort
A. van Olst⁴), Groningen
C. J. de Ronde, Gorinchem
mevr. E. L. Sleuwenhoek-Hajek⁵), Woerden
mevr. O. R. Varkevisser-De Boer, Bussum.

Van de kandidaten, die in 1967/1968 nog geen lid van het hoofdbestuur waren, melden wij hieronder enige gegevens:

- ¹) H. J. Beuke, Ellecom. Geboren in 1924. Secretaris Humanistische Bouwstichting Bejaardencentra. Voorzitter van het bejaardencentrum H. A. Lorentzhuis i.o. te Arnhem. Directeur van het Kinderhuis Ellinchem.
- ²) C. Cabout, Laren. Geboren in 1923. Plaatsvervangend hoofd programma staf Nederlandse Radio Unie. Bestuurslid gemeenschap Laren-Blaricum. Secretaris Stichting Openbaar Kunstbezit.
- ³) Mr. A. Knap, Amsterdam. Geboren 1913. Vice-president Arrondissements Rechtbank Amsterdam. Voorzitter Humanistische Stichting Huisvesting Bejaarden; redacteur Rekenschap; lid juridische sectie Socrates. Voorzitter Medisch Tuchtcollege.
- ⁴) A. van Olst, Groningen. Geboren in 1944. Studeert wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Bestuurslid Stichting Humanistisch Jongeren

Centrum; voorzitter working party Internationale Humanist and Ethical Union.

- ⁵) Mevr. E. L. Sleuwenhoek-Hajek, Woerden. Geboren in 1929. Theologische studie a. d. Rijks Universiteit te Leiden. Enige jaren bedrijfsmaatschappelijk werk in Leiden. In 1966 opleiding a. h. Humanistisch Opleidings Instituut; lid studiegroep Socrates over opvoeding i. h. gezin. Docente a. d. Chr. Soc. Academie te Amsterdam over humanisme.

De behandeling van de beleidsnota op het congres

De beleidsnota, waarvan we in dit nummer een uittreksel gaven, zal op het congres aan de orde worden gesteld. Er is een tijd van bijna 8 uur uitgetrokken om tot een grondige behandeling te komen. Formeel zal het congres alleen discussiëren over de eigenlijke beleidsnota, niet over de zgn. deelnota's, die als illustratie van de beleidsnota dienen. Het hoofdbestuur stelt zich voor, dat de besprekingen van de beleidsnota zouden kunnen worden afgesloten met een motie, luidende als volgt:

„Het congres, kennis genomen hebbende van de door het hoofdbestuur ingediende beleidsnota, gehoord de besprekingen, draagt het hoofdbestuur op een beleid te voeren in de geest van de aldus uitgesproken gedachtegang.”

Het is mogelijk, dat ook namens de gemeenschappen moties (wel te onderscheiden van voorstellen) worden ingediend. Ook over deze moties dient het congres zich uit te spreken. Alle met meerderheid van stemmen aanvaarde moties vormen dan de richtsnoer voor het door het hoofdbestuur te voeren beleid. Dergelijke moties dienen vóór 1 mei aan het hoofdbestuur te worden toegezonden, dat voor verspreiding op het congres zal zorgen. Teneinde een bekendheid met de beleidsnota te bevorderen, dringt het hoofdbestuur erop aan, zowel in de gemeenschappen als in gewestelijke conferenties voldoende tijd aan de bespreking te besteden.

De nota die volgens een besluit van het congres 1967 door het hoofdbestuur is opgesteld en die met de naam „beleidsnota” wordt aangeduid, is verschenen en aan de besturen van de gemeenschappen en gewesten toegezonden. Ook de abonnees van Kader hebben een exemplaar gekregen, omdat de nota als een nummer van dit blad is uitgegeven. Men kan dit nummer, dat een omvang van 86 pagina's tekst heeft ook als lid in zijn bezit krijgen door het te bestellen bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond door overmaking van f 2,50 op giro 304960 met vermelding „beleidsnota”.

Wat de nota bevat

Ingeleid met een voorwoord van voorzitter van Praag begint de nota, die fraai is uitgevoerd onmiddellijk met de vraag „Wat moeten we doen?”. Opgemerkt wordt dat iedere organisatie van tijd tot tijd behoefte zal hebben aan beraad over de vraag of zijn doelstelling nog beantwoordt aan de veranderde maatschappij. Doet men dat niet, dan kan een zekere verstarring ontstaan doordat men blijft streven naar doelstellingen die ofwel geheel of gedeeltelijk bereikt zijn, of waarvan de veranderingen in de samenleving het wenselijke inmiddels dubieus maken. Bij het beraad dat in het Verbond nu gevoerd wordt is in feite een zelfde herwaardering aan de orde.

De nota stelt daarom de volgende vragen: wat is onze doelstelling? op welke manier streven we die na? welke ontwikkelingen voorzien we? hoe moeten we op die ontwikkelingen reageren?

Doelstelling

Verwezen wordt naar de artikelen 2 en 3 van onze statuten. Dit betekent dat het Verbond gezien wordt als een geestelijk centrum voor buitenkerkelijken. De oprichters hebben daarbij bedoeld, dat naar twee kanten de positie van deze groeiende groep moest worden gebundeld: 1. naar de kant van de kerken, die de buitenkerkelijke in hun christelijke natie maar een beklagenswaardig wezen vonden en 2. naar de kant van het gevaar dat dreigde door het door de oorlog onstane geestelijke nihilisme.

Op in hoofdzaak twee manieren heeft men die doelstelling nagestreefd en wel door een plaats op te eisen voor de bewust ongodsdienstige mens en tevens door zoveel mogelijk alle open plaatsen te bezetten. Daarbij was de onderliggende gedachte dat het Verbond geen mogelijkheid mocht laten passeren om de bestaande ongelijkheid recht te trekken om daarmee het gezicht van de samenleving te veranderen. In en door deze strijd om een gelijkwaardige positie voor de buitenkerkelijke is vrijwel direct de geestelijke verzorging ter hand genomen, welke zich in hoofdzaak en vooral in de aanvang bemoeide met de in geestelijke nood verkerende mens. Het instituut van geestelijke raadslieden kwam daardoor tot stand. Naast de geestelijke verzorging is van de aanvang of ook met de vorming begonnen. Deze vorming heeft de laatste jaren meer aksent gekregen.

De nota besteedt aandacht aan de plaatselijke gemeenschappen, centra voor bezinning, vorming en verzorging. Tot de middelen waarmee de doelstellingen werden en worden nagestreefd behoren ook de *publiciteit* via periodes en de radio en ook het *wetenschappelijk werk*. Door overal waar dit maar mogelijk was een buitenkerkelijk geluid te laten horen, een eigen inbreng aan te bieden, werd een andere maatschappij, n.l. een pluriforme nagestreefd. Teleurstellend is het kleine aantal mensen en vooral het geringe aantal leden, dat meedoet. Cijfermatig is dat juist, er tegenover staat echter dat de humanistische beweging een belangrijke bijdrage aan de humanisering van de maatschappij heeft geleverd.

De nota besteedt aandacht aan de mislukte poging zoveel

mogelijk groepen in de samenleving op voor hen geëigende wijze te benaderen. Er is een beeld ontstaan van het „saaie” humanisme. De te verwachten ontwikkelingen in de maatschappij vragen om een andere aanpak, ook al omdat de mensen mondiger zullen zijn en er een verzakelijking valt te verwachten. De mondigheid is het gevolg van beter onderwijs (mensen die het alleen met de lagere school moeten doen zullen vrijwel niet meer voorkomen) en de informatiestroom zal blijven toenemen. Daar staat tegenover de afnemende mogelijkheid om invloed uit te oefenen. De mens zal niet alleen moeten leren leven met zijn onzekerheden, maar ook met zijn onmacht zonder daarbij te vluchten in maatschappelijk nihilisme.

De verzakelijking

De nota wijst er met nadruk op, dat het in de naaste toekomst niet meer zo vanzelfsprekend zal zijn ergens lid van te worden. Men zal gaan vragen: wat heb ik er aan? Naast de leden zal er een grotere groep bestaan van mensen die een organisatie, maar vooral zijn produkten kritisch zal toetsen en alleen „afnemen” wat aanslaat. De neiging ergens bij te willen horen, zal in strijd komen met de neiging vrij en ongebonden te zijn, juist in een wereld, waarin de vrije tijd een steeds belangrijker plaats zal innemen.

Op deze ontwikkelingen zal ook het Verbond in zijn aanpak dienen te reageren. Hoe en op welke wijze wordt uitvoerig besproken, waarbij gesteld wordt dat de functie van het Verbond als geestelijk centrum meer in het kulturele vlak zal moeten liggen. Het zal de mensen bewust moeten maken van hun mogelijkheden. De nadruk zal moeten vallen op het vormingswerk, voor ouderen en jongeren. Onze benadering van de buitenkerkelijke, waarbij we nog te veel in abstrakto proberen uit te leggen wat humanisme is, zal vervangen moeten worden door hem in konkreto aan te spreken.

Daarnaast staat de geestelijke verzorging van die mensen die in geestelijke conflicten zijn geraakt. Vormingswerk kan preventief worden gezien, geestelijke verzorging kuratief. Naast de twee hoofdtaken van vorming en verzorging staat als derde het wetenschappelijk werk. Hierbij wordt bedoeld zowel verdieping en beraad over onze eigen levensovertuiging als verantwoorde standpuntbepaling over aktuele, aan de orde zijnde problemen.

De nota vraagt ook aandacht voor het *internationale werk*, dat nog veel te veel een soort hobby aan de top van het Verbond is, maar dat dringend de aandacht van elk lid vraagt zeker in een tijd van schaalvergroting.

Vorm van de organisatie

In de hier weergegeven gedachtengang zal het Verbond een leden-, een aanhangers- en een aanhangorganisatie worden. Leden zullen mensen zijn die bereid zijn iets te doen, zowel plaatselijk als regionaal en landelijk, resp. contributie te betalen, zonder direkte tegenprestatie te verlangen. Zij zullen een kern van aktiviteit (en van geld) vormen, waarvan de inspiratie moet komen. Aanhangers zullen sympathiserenden zijn die voor het Verbond of bepaalde taken geld willen geven. Daarnaast zal een veel grotere groep bereikt moeten worden als aanhang, d.w.z. afnemers van onze produkten, en dat zijn dan; vorming, verzorging en wetenschappelijk werk, op een zakelijke manier aan de man gebracht. Als gevolg hiervan zal de financiële basis vierledig zijn, n.l. steunend op aktieve leden (kontributies), op aanhangers (giften), op afnemers die produkten betalen en op de overheid (subsidiën).

Van kardinaal belang zal het zijn het nieuwe gezicht van het Verbond goed, duidelijk en vaak genoeg te presenteren. De gemeenschappen hebben daarbij een zeer belangrijke taak, maar ook onze publiciteitsmiddelen, radio en tv.

Het huidige beeld dat men van het Verbond heeft is overwegend dat van saaiheid en moeilijkheid, zij het dat men het wel nuttig vindt voor de buitenkerkelijken. De nota pleit ervoor doelbewust naar een nieuw gezicht te streven, waarbij bedacht dient te worden dat een zeer groot deel van de werkende bevolking jong is. Moderne mensen dienen te worden aangesproken op het terrein dat hen werkelijk direct bezighoudt en aktueel is.

Hoe moeten we het doen?

Het tweede hoofdstuk van de beleidsnota houdt zich bezig met de vraag hoe we datgene wat we willen doen, beschreven in het eerste deel van de nota moeten verwerken. M.a.w. hoe moet de organisatie zijn om de taken optimaal te vervullen.

Er gaat een beschouwing aan vooraf hoe volgens de moderne organisatie-leer een organisatie als het Verbond dient te worden opgebouwd. Daarbij worden drie functies onderscheiden, t.w. het werk, de middelen en de visie. Deze indeling geldt ook voor de gemeenschappen en de regionale organisaties.

Begonnen wordt met het werk, daarover is nl. in het eerste deel van de nota sprake geweest. De beide andere functies hebben ten opzichte van het werk een dienende taak.

De mensen die in het Verbond het werk moeten doen, moeten het Verbond als geestelijk centrum in de samenleving waar maken. Zij zullen zich daarom moeten bezig houden met:

- a) concretiseren van de directe hulpverlening (geestelijke verzorging)
- b) scheppen van adequate mogelijkheid tot zelfontplooiing (vorming)
- c) doordenken van wetenschappelijke problemen (wetenschappelijk werk)
- d) organiseren van plaatselijke activiteiten (geestelijk centrum ter plaatse)
- e) inbrengen van humanistische gedachten op alle terreinen van de samenleving.

Bij het uitzoeken van mensen voor al deze taken, zowel vrijwilligers als beroepskrachten zal er op gelet moeten worden of ze over de vereiste kwaliteiten beschikken.

De tweede functie is de *middelenvoorziening*, waaronder zowel mensen, methodiek als geld wordt verstaan. Zonder de middelen kan het werk niet worden gedaan.

De derde functie, die der *visie*, wordt in de nota toegelicht. Een organisatie als het Verbond heeft er behoefte aan, dat het werk dat met behulp van voldoende middelen wordt verricht, geplaatst wordt tegen de achtergrond van het gehele maatschappelijke gebeuren. Of anders gezegd: een relativering van het eigen handelen tegen de genoemde achtergrond is nodig, om dat handelen voortdurend te kunnen aanpassen aan de ontwikkelingen in de maatschappij en aan het verwachte mensbeeld van de toekomst.

Voor de drie verschillende functies zijn in beginsel andere mensen nodig. De werkfunctie vraagt „doe-mensen, de middelenfunctie mensen die het niet zelf doen maar anderen in staat stellen het werk uit te voeren en de visiefunctie vraagt om een groep die vooruitziet, verbanden legt en ziet tussen de ontwikkelingen in de samenleving.

Opbouw Verbond

Hoe moet nu de organisatorische opbouw van het Hu-

manistisch Verbond zijn op grond van hetgeen tot nu toe in de nota werd betoogd? Eerst komt daarbij aan de orde de vraag: centralisatie of decentralisatie? In beginsel heeft het hoofdbestuur een sterke voorkeur voor een gedecentraliseerde aanpak. In de eerste plaats omdat het democratischer is en een grotere groep kans geeft voor constructief handelen. In de tweede plaats eisen de drie functies en de daarvoor nodige mensen een aanpak op verschillende niveaus die zich slecht met een volledig centraal opgezette organisatie verdraagt.

De nota beschrijft dan uitvoerig de verschillende werkfuncties, waarbij de middelen worden genoemd. Hierbij wordt verwezen naar de zgn. *deelnota's* over de verschillende activiteiten die bij de nota zijn gevoegd en waarop we verder nog terug zullen komen. In de gehele beschouwing wordt van een gedecentraliseerde aanpak uitgegaan en wordt aangegeven aan welke groepen en instanties de verschillende functies worden toedacht. Hierbij wordt ook een ruime plaats toegewezen aan het plaatselijke centrum. Van belang in de beschouwing is de gedachte, dat er op den duur aan het hoofdbestuur een ontwikkeling in de richting van aparte stichtingen per taak voor ogen staat. Teneinde desintegratie te voorkomen, dient er voor gewaakt te worden dat deze stichtingen een eigen leven gaan leiden. Het hoofdbestuur dient de bestuursleden aan te wijzen en de budgets te bepalen, zodat het congres door de verantwoordingsplicht van het hoofdbestuur in staat is het gebeuren gade te staan en te controleren. Een tweetal schema's verduidelijken verder deze gedachten.

Wie moeten het doen?

Het derde hoofdstuk van de beleidsnota houdt zich met deze vraag bezig. Nagegaan wordt welke mensen nodig zijn en er wordt overwogen hoe de bestuurlijke kant er uit zal zien. De visiefunctie voor vorming, verzorging, wetenschappelijk werk en publiciteit dient vervuld te worden door het hoofdbestuur. Dit college zal ook in eerste instantie tot taak hebben de representatie van het Verbond in de samenleving te vervullen. Het is wenselijk dat het hoofdbestuur uit vrijwilligers bestaat, voldoende van omvang is (15 mensen) en gesteund wordt in zijn visiefunctie door de Verbondsraad.

De opzet is verder dat de verschillende werkfuncties (vorming, verzorging, publiciteit en wetenschappelijk werk) eigen besturen zullen hebben. Dit betekent in concreto dat de Centrale Commissie voor de Geestelijke Verzorging en de Algemene Commissie voor de Vorming omgevormd worden in besturen voor de sectoren verzorging resp. vorming.

Gewestbesturen zullen duidelijk een visiefunctie dienen te vervullen, maar tevens een middelenfunctie. Dat geldt eveneens t.a.v. de gemeenschapsbesturen. De nota gaat na, hoe de formatie van de beroepskrachten dient te zijn. Overigens wordt hierop uitvoeriger ingegaan in het 4e hoofdstuk, waarover zo dadelijk. Maar in dit deel wordt al nagegaan hoe de top eruit zal zien, hoe het bureau van de directeur dient te worden samengesteld en de opbouw van het Centraal Bureau. Er wordt op gewezen dat hier al een reorganisatie heeft plaatsgevonden zoals in de nota wordt aangegeven.

Wanneer doen we het?

Dit laatste hoofdstuk van de nota gaat na, hoe de personeelsbezetting in de komende jaren zal moeten zijn en tevens of de middelen hiervoor aanwezig zijn. Aan de hand van een schema wordt voor elk der functiegebieden aangegeven hoe thans de bezetting is, welk deel hiervan gesubsidieerd wordt en welk uit eigen inkomsten van het Verbond moet worden betaald. Daarnaast wordt een opstelling gemaakt, hoe de formatie er over 5 jaar zou moeten uitzien, als de prognose van de deelnota's

wordt aangehouden. Liefhebbers van cijfers kunnen in dit deel aan hun trek komen.

Nagegaan wordt hoeveel meer geld nodig zal zijn om tot de gewenste en noodzakelijke uitbreiding in mankracht te komen. Door de voortdurende kostenstijgingen is het nodig een voorzichtig beheer te voeren, vooral ook omdat de inkomsten zich niet laten voorspellen. Deze zijn te veel afhankelijk van toevalligheden, zoals de opbrengst van het Steunfonds en van legaten en nalatenschappen. De nota stelt daarom vast dat er onder de huidige omstandigheden geen sprake kan zijn van het fixeren van een vast beleid voor enkele jaren ten aanzien van wat mogelijk aan uitbreiding van het korps beroepskrachten gedaan kan worden. Wel kunnen echter enkele overwegingen gegeven worden die bij het beleid — dat telkenjaren op de mogelijkheden afgestemd zal dienen te worden — richtlijn zal kunnen zijn.

Een aantal prioriteiten bij de uitbreiding van het functionarissenkorps wordt wel aangegeven. In verschillende takken van dienst, zoals bij de geestelijke verzorging bestaat de mogelijkheid tot subsidie. Dat is echter bij b.v. de wetenschappelijke afdeling niet het geval, terwijl ook hier, dat blijkt duidelijk uit de deelnota, dringend uitbreiding van het aantal medewerkers geboden is.

Het probleem is, dat de huidige bezetting al minimaal is voor het te verrichten werk. Gedurende de laatste jaren heeft er al een inkrimping plaatsgevonden, deels door

het niet vervangen van mensen die met pensioen zijn gegaan, en deels door verschuivingen. Gestreefd moet daarom worden naar uitbreiding van de inkomsten en besparingen. Bij dit laatste wordt o.a. gedacht aan samenvoeging van enkele uitgaven, o.a. opname van *In en Om in Mens en Wereld*.

Dat laatste blad zou dan aan alle leden ter beschikking dienen te worden gesteld, maar daarvoor is een verhoging van de contributie noodzakelijk.

In de slotbeschouwingen van de nota komt dan ook een pessimistisch geluid te voorschijn voor wat betreft het uitvoeren in de komende jaren van de noodzakelijk geachte uitbreidingen. Slechts een forse uitbreiding van het ledental zou soelaas bieden. Geconstateerd wordt dat een groot deel van de aandacht en van het landelijk apparaat en van de gemeenschappen in de nabije toekomst op het bereiken van dat doel moeten worden geconcentreerd.

De financiële positie van het Verbond is uiterst wankel. Het beschikt niet over een vermogen van enige betekenis, waarvan de opbrengst een deel van de exploitatielasten zou kunnen dragen. De personeelskosten maken circa de helft uit van de totale lasten en dit laat zich op korte termijn niet beperken.

De geringe stabiliteit van een niet onaanzienlijk deel van de middelen noodzaakt tot grote voorzichtigheid ten aanzien van nieuwe lasten, waarvoor niet tegelijkertijd nieuwe stabiele middelen ter beschikking komen.

Aan de Beleidsnota zijn 8 deelnota's toegevoegd, die zich elk met een ander werkkerrein bezighouden. In deze deelnota's wordt op onderdelen ingegaan wat het werk inhoudt, wie het doen, hoe het gedaan wordt en hoe het, in overeenstemming met het huidige groeipatroon, er in de komende jaren zou moeten uitzien. Het zijn dus prognoses, maar voor een deel ook wensen. Deze nota's zijn voor een goed begrip van de Beleidsnota onontbeerlijk, vandaar dat ze als bijlage zijn opgenomen.

Geestelijke verzorging

Dit stuk begint met een uitvoerige uiteenzetting en rechtvaardiging van de humanistische geestelijke verzorging. Daarna wordt geschetst hoe het werk is gegroeid en thans is opgebouwd. Hierbij komt de verzorging in de arbeiderskampen, in de inrichtingen van justitie en in het leger aan de orde, de zgn. ingebouwde geestelijke verzorging, en daarna de niet-ingebouwde. Daaronder vallen de plaatselijke verzorging, het werk in ziekenhuizen, bejaardenwerk, begeleiding bij huwelijk en begrafenissen, hulp aan dienstweigeraars, bemiddeling bij huwelijk etc. Wie dit deel heeft gelezen zal een goed inzicht hebben gekregen in de verbreiding en intensiteit van deze arbeid.

De personeelsbezetting wordt bekeken en daarna wordt een perspectief getekend. Verwachtingen worden uitgesproken t.a.v. de uitbreiding. Hierna worden de noodzakelijke versterking in de personeelssector aangegeven zoals die wordt gezien.

Vormingsonderwijs

In deze nota valt de nadruk op het vormingsonderwijs, niet op de vorming als geheel. Aangegeven wordt hoe de begeleiding plaats vindt door de Algemene Commissie voor Geestelijke Vorming en wat de taakomschrijving van deze dienst is. Nagegaan wordt hoe de verwachtingen voor

DE DEELNOTA'S

de komende jaren zijn, gebaseerd op de invoering van de wet op het voortgezet onderwijs. Daarbij is de ontwikkeling van het vormingsonderwijs voor een belangrijk deel afhankelijk van het aantal beschikbare vormingsleiders. Terecht wordt daarom de aandacht gevraagd voor de opleiding van deze mensen, in zekere zin vrijwilligers. In de huidige activiteiten wordt vooral daaraan gewerkt, maar de beschikbare middelen zijn volstrekt onvoldoende. Wat ook nodig is de begeleiding van het onderwijs waar het al gegeven wordt en de vermeerdering van het aantal werkgroepen.

Er is nu één functionaris geheel beschikbaar en dat is nu al te weinig. Nagegaan wordt hoe in de verdere fasen de personeelsformatie zou dienen te zijn.

Verzorging en vorming

Enkele pagina's worden besteed aan een beschouwing over de verschillen en overeenkomsten van deze gebieden. Dit wordt gedaan met het oog op de beleidsaspecten. Men moet voor beide zaken mensen hebben, maar dient dan wel te weten aan welke eisen ze moeten voldoen. De betekenis van deze beschouwingen is vooral de nadruk die er door komt te vallen op het vormende karakter van het raadsliedenwerk (bij de verzorging) en op het raadplegende karakter van het vormingswerk. Geestelijke verzorging is niet in het bijzonder bestemd voor „kneusjes”, het moet gericht zijn op de normale mens en zijn vragen, zijn moeilijkheden, soms zijn „nood” en altijd op zijn ontplooiing.

In dit hoofdstuk wordt ook aandacht gevraagd voor de verschillen die er bestaan tussen een vak als vormings- onderwijs en wat men noemt kennis van het geestelijk leven. Hierbij wordt echter niet uitgesloten dat dit laatste vak zich zo zou kunnen ontwikkelen dat het in de toekomst zowel het godsdienstig- als het humanistisch vormingsonderwijs overbodig maakt.

De wetenschappelijke afdeling

Wil het Verbond als representant van een moderne geestesstroming in de toekomst zijn betekenis blijven behouden of vergroten, dan zal het nu zijn doeleinden en middelen moeten herwaarderen. Bij deze heroriëntatie gaat het niet alleen om het aangeven van taken, maar ook om de systematische verkenning van de werkelijkheid vanuit de humanistische overtuiging. Dat is het uitgangspunt van de nota over de wetenschappelijke arbeid, die thans door een minimaal bezet bureau wordt geleverd.

Geschetst wordt wat de taak van dit bureau is, een respectabele lijst. Opmerkelijk is overigens dat echte wetenschappelijke arbeid nog bijna niet verricht wordt, men heeft nauwelijks tijd om de opgedragen werkzaamheden van begeleiding van de vele commissies en „Socrates" af te doen. Ook de werkzaamheden voor het Opleidingsinstituut worden door de kleine staf verricht. Wil het bureau zich tot een werkelijk wetenschappelijk instituut uitbreiden, dan zal de bezetting verveelvoudigd dienen te worden. Berekend wordt dat over vijf jaar de bemanning meer dan verdubbeld zal moeten zijn, waarbij resp. de werkzaamheden voor het Opleidingsinstituut, „Socrates" en de geestelijke verzorging en vorming een volledige kracht vragen. Dat doen ze ook nu al wel, alleen zijn die er niet.

Gemeenschappen en Gewesten

Dit stuk begint met een aantal feiten vast te stellen, o.m. dat enkele van onze kleinste gemeenschappen niet functioneren. Het geeft dan een opsomming die de werkzaamheden in een gemeenschap van 200 leden zouden moeten uitmaken en hoeveel leden er nodig zijn om dit te doen. Dat is natuurlijk de ideale toestand, in de praktijk ziet het er anders uit. Aangegeven wordt hoe een gemeenschap langzamerhand taak voor taak zou kunnen aanpakken en welke mankracht daarvoor nodig is. Geconstateerd wordt dat kadervorming een der urgentste zaken is. Ook de functie van het gewest komt ter sprake, waarbij nog eens weer wordt opgesomd wat deze organen moeten doen. Teneinde al deze werkzaamheden te begeleiden en te stimuleren is een veel intensiever steun van de kant van het centrale apparaat nodig. Gesteld wordt dan ook dat het korps van bezoldigde krachten moet worden uitgebreid in de richting van het aanstellen van regionale functionarissen. Daarbij wordt een prioriteitschema opgesteld, dat natuurlijk voortdurend kan worden gewijzigd.

Als bijlage is nog eens de taakomschrijving van de plaatselijke gemeenschap opgenomen, dat al eerder in dit blad werd afgedrukt en onderwerp van discussie was op de regionale konferenties in november 1967.

Jongeren

Niet minder dan 7 bladzijden zijn besteed aan de humanistische jongeren activiteiten. Na het principe besproken te hebben en opgave van de te vervullen taken te hebben opgesomd, wordt heel nauwkeurig nagegaan hoe de ontwikkeling van het werk in de komende jaren er dient uit te zien. Als planning voor de naaste toekomst behoort dit stuk tot de meest nauwkeurige. Schematisch is vast gelegd hoe de verdere opbouw zal gebeuren, althans in de gedachten van de opstellers van

deze nota. Wie wil weten hoe er met de activiteiten en de omvang van de jongerengroepen in het Verbond uitziet, krijgt hier een heel duidelijk beeld. Duidelijk wordt, dat de bezetting met beroepskader volledig onder de maat is. Aangegeven wordt dan ook, hoe in fasen versterking zal moeten komen, waarbij er de aandacht op wordt gevestigd dat hier alleen sprake is van het landelijk apparaat. De plaatselijke groepen zijn volstrekt autonoom en over de ontwikkeling daarvan wordt dan ook weinig gezegd. Wel is er een lijst bijgevoegd die een overzicht geeft van de activiteiten eind 1967.

Publiciteit

Wie weten wil hoe het er met de publiciteit voorstaat, heeft aan dit stuk een goede gids. Na een korte theoretische inleiding over de taak van de publiciteit zowel intern als extern wordt opgesomd over welke middelen het Verbond beschikt. Alleen al de periodieken is een respectabele lijst. Daarnaast worden radio en tv genoemd en natuurlijk de vele brochures. Het effect van de verschillende media wordt nagegaan en er volgt een boeiend betoog op welk niveau de publiciteit dient te liggen. In het kader van de discussie over het saai en moeilijke gezicht van het humanisme is dit een bijzonder belangrijke beschouwing geworden. Aan de hand van voorzichtig getrokken konklusies wordt nagegaan in hoeverre onze publiciteitsmiddelen herziening behoeven. Het hoeft geen verwondering te wekken, dat hierop bevestigend wordt geantwoord.

De nota komt met een reeks voorstellen, waarbij het opheffen van bladen en samenvoeging voorop staan. De structuur van de radio en tv-uitzendingen dient herzien te worden, maar dit hangt weer samen met uitbreiding van de zendtijd en daarmee samengaande meerdere middelen. Nagegaan wordt welke maatregelen getroffen moeten worden als de middelen ter beschikking komen. Daarnaast wordt ook nog bekeken of de interne communicatiemiddelen voor scholing en vorming wijziging en uitbreiding behoeven. De vraag naar een eigen uitgeverij dient onderzocht te worden.

Internationale betrekkingen

De activiteiten van het Verbond in het kader van zijn internationale betrekkingen zijn in drie groepen te verdelen:

- a. het lidmaatschap van de IHEU,
- b. het rechtstreeks onderhouden van contacten met zusterorganisaties in het buitenland en
- c. het leggen en onderhouden van contacten met voor- aanstaande personen in de wereld, die representatief zijn of kunnen worden geacht voor godsdienstige of levensbeschouwelijke richtingen.

Het Verbond voelt zich extra verantwoordelijk voor het wel en wee van de internationale organisatie omdat deze mede te danken is aan de initiatieven van het Humanistisch Verbond, in Amsterdam werd opgericht, als voorzitter de voorzitter van het Nederlandse Verbond heeft, terwijl tenslotte het kantoor van de IHEU in Utrecht is gevestigd.

De nota geeft een korte uiteenzetting van de geschiedenis en de samenstelling van de IHEU en de wijze waarop deze werkt. We krijgen een opsomming van de werkzaamheden van het bureau en de bezetting daarvan en een lijst van de ledenorganisaties. Vervolgens wordt uiteengezet hoe men de verdere ontwikkeling van de IHEU ziet en hoe daarbij de ontwikkeling van de personeelsbezetting zou moeten zijn. Uiteengezet wordt dat de meerdere kosten van een versterking van de staf een zaak is die alle aangesloten organisaties aangaat en dus niet het Verbond alleen.

UIT DE GEMEENSCHAPPEN

Breda wil de zaken weer opnieuw stevig aanpakken. Een gedeeltelijk vernieuwd bestuur, een aantal plannen, steun van een lid van het H.B. uit de buurt en nu nog wat enthousiasme bij de leden. De vooruitstrevende katholieken in die plaats kunnen best een actieve tegenspeler gebruiken.

Eindhoven nodigde een Belgische professor uit om eens over het studentenprotest te komen vertellen. En de jongerengroep in die gemeenschap nodigt de bezoekers van de bijeenkomsten na afloop op de koffie om nog wat na te praten.

Een goed idee is het van Leiden in het maandbericht even een overzicht te geven van wat er in de afgelopen maand is gedaan. En dat is alles bij elkaar heel wat. Opmerkelijk is dat de bezinningsochtenden nu al enkele jaren doorgaan en altijd zeer goed worden bezocht.

In Nijmegen gaat het zo goed met de gespreksgroepen dat er een derde moet worden opgericht.

Utrecht gaat weer een familie-weekend houden in de Lage Vuurse. En een inmiddels al weer bijna vergeten ontmoeting tussen jongeren en ouderen was voor beide partijen verhelderend.

Niet ten onrechte is men in Laren/Blaricum er mee ingenomen, dat er blijkbaar een nieuw HV-vignet in gebruik komt (zie de kalender). Want het ontwerp daarvan komt oorspronkelijk uit onze Gooise gemeenschap en werd een paar jaar geleden aan het hoofdbestuur aangeboden, dat er toen nog niet aan wilde.

Konfrontatie-avonden noemt men het in Tuinsteden-West, Amsterdam, waar drie mensen een korte uiteenzetting van de ideeën van een modern denker geven en er een gesprek op volgt. De navolging waard.

Als we er de ruimte voor hadden, zouden we alsnog de nieuwjaarswens overnemen, die in Assen door een Thomasvaer en Pieternel uitgesproken werden. Bijzonder bij de tijd.

Het gebeurt niet vaak, dat een gemeenschap iemand's 65e verjaardag aangrijpt voor het houden van een feestelijke bijeenkomst. Meppel/Steenuijk heeft dat gepresteerd om daarmee bestuurder Bruijn eens in het zonnetje te zetten, die al heel wat karweiën heeft verricht.

Ook in Drachten de oprichting van een werkgroep „Praktisch humanisme“ die de taken rondom de geestelijke verzorging gaat bundelen en uitbreiden.

Personeel bouwde een feestje

Zaterdagavond 22 februari is het Erasmushuis veranderd in 'n kostelijk versierde feesttent, waar ongeveer 70 mensen, jong en oud, en bestaande uit medewerkers van het Verbond met hun aanhang zich uitstekend hebben vermaakt, het merendeel tot diep in de nacht. Op initiatief van de personeelscommissie en met behulp van de mensen die op het Centraal Bureau werken, was er een stukje creatieve arbeid in kolderstijl verricht, overgoten met romantisch kaarslicht. Een drankje bij de aanvang, een flinke hap zuurkool met worst als maaltijd en daarna, ieder naar wens, spelen, kletsen, muziek luisteren, dansen enz. Voor velen een goede gelegenheid om kennis te maken met mensen, die ze misschien wel van naam kenden, maar nog nooit gezien hadden terwijl ze aan hetzelfde karwei bezig zijn. Deze eerste poging tot eens wat anders dan eindeloze vergaderingen op hoog niveau met inleiders en voorzitters is uitstekend geslaagd. Met dank aan allen die er een stuk van hun vrije zaterdag en zondag voor hebben overgehad.

INTERNATIONAAL NIEUWS

Ierland

In het blad van de Irish Humanist Association — een organisatie waarvoor de International Humanist and Ethical Union enige jaren geleden de kiel heeft gelegd, maar die nu op eigen kracht de baren van het zo woelige ierse godsdienstige leven bezeilt — lezen wij dat binnenkort een televisie-interview met hen door de KRO uitgezonden zal worden.

Toen onlangs enkele bestuursleden van de I.H.A. een afspraak gingen maken met een kandidaat-spreker, bleek deze bezoek te hebben van een film-team dat in opdracht van de KRO een film maakte over de houding ten opzichte van minderheden in Zuid-Ierland en deze gelegenheid om een opname te maken dankbaar aangreep.

Groot-Brittannië

De British Humanist Association heeft duidelijk haar standpunt inzake Nigerië kenbaar gemaakt. In december hield de B.H.A. een demonstratie in Downing Street en werd een brief afgegeven op nummer 10, de woning van premier Wilson. In de brief werd gevraagd de levering van wapenen aan Nigerië onmiddellijk stop te zetten.

Wie wil er naar het congres?

Wie als niet-afgevaardigde toch als belangstellende het congres van het Verbond wil bijwonen, kan zich hiervoor opgeven en wel tot 1 mei a.s. bij het Centraal Bureau, Postbus 114 te Utrecht. Voor wie het vergeten mocht zijn, het congres vindt eveneens in Utrecht plaats en wel van vrijdagavond 16 tot zondagmiddag 18 mei a.s.

Katholieken en humanisten

De aankondiging van een nauwere samenwerking tussen het Episcopaat en het Humanistisch Verbond door middel van een contact-orgaan, waarover we in het vorige nummer schreven, heeft nogal wat leden er toe gebracht daarover hun mening te zeggen. Het ligt in de bedoeling op deze op- en aanmerkingen nader in te gaan door middel van een radio-uitzending in april a.s. De juiste datum zal behalve op de gebruikelijke manier in de pers en omroepbladen ook aan de briefschrijvers per circulaire worden meegedeeld.

Een ander initiatief werd ontwikkeld door de Social Morality Council waarin ook de B.H.A. zitting heeft. De aartsbisschop van Canterbury, kardinaal Heenan, de Moderator van de Vrije Kerken, en de President van de B.H.A. ondertekenden gezamenlijk een brief die in „The Times“ van 11 december gepubliceerd werd. Ook in deze brief, die diezelfde dag mondeling werd toegelicht op het Ministerie van Buitenlandse Zaken, werd aangedrongen op stopzetting van de wapenleveranties.

IHEU publicaties

Op verzoek van de Working Party on Humanist Advancement heeft de IHEU de door haar afgelegde verklaringen en aanvaarde resoluties verzameld en gepubliceerd in offsetdrukt. Exemplaren hiervan zijn beschikbaar voor belangstellenden tegen de prijs van f 0,50 per stuk. Het verslag van het 2e Europese congres van de IHEU, dat vorig jaar in Hannover plaatsvond, is deze maand in druk verschenen. Dit verslag bevat de diverse welkomst-speeches, de rede van dr. S. L. Mansholt, de vóór het congres verschenen referaten en de commentaren uitgesproken op het congres, de verslagen van de discussiegroepen en werkgroepen, en de resoluties. De prijs van deze publicatie zal nog nader bekendgemaakt worden.

G I R O 6 1 6 8

Het aantal buitenkerkelijken in Nederland is groot en neemt nog jaarlijks toe.

Ook deze groep blijkt behoefte te hebben aan een levensovertuiging, die houvast geeft in het dagelijks leven.

Het Humanistisch Verbond vervult talloze taken ten behoeve van ook deze grote groep.

Het aantal leden van het Humanistisch Verbond is te gering, om uit de kontributies alle werkzaamheden te financieren.

Het Steunfonds Praktisch Humanisme heeft tot taak de gelden in te zamelen, nodig voor de financiering van de taken op het gebied van de geestelijke verzorging en de geestelijke vorming.

Het doet hierbij een beroep op u allen, ook weer in 1969 ervoor te zorgen, dat de werkzaamheden kunnen doorgaan en worden uitgebreid.

Door de steeds stijgende kosten zal dit jaar een bedrag van meer dan f 200.000,— nodig zijn.

Help ons, dit bedrag zo spoedig mogelijk te bereiken.

G I R O 6 1 6 8

Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme, Amersfoort